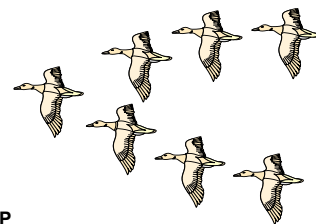

In vogelvlucht

MEDEDELINGENBLAD VAN DE VOGELWERKGROEP VAN HET HOEKSCHEWAARDS LANDSCHAP

Nummer 14, maart 2006

Ten geleide

Het leek aanvankelijk dat er wat weinig kopij zou zijn, maar op het laatste moment ging de kraan toch nog even open. Korte berichten, een verslag van de excursie naar Lac du Der Chantecoq van afdeling noord en de resultaten van winter-, broedvogel-, en roofvogeltellingen. Al met al weer een indrukwekkend resultaat. Alle auteurs worden weer hartelijk bedankt.

Door de grote hoeveelheid excel-tabellen is het geheel wat rommelig geworden, maar ik kreeg het niet beter voor elkaar.

Joke Boerlage
Piet Bronder

APPELVINKEN IN DE HOEKSCHE WAARD

Zoals gewoonlijk indien het gaat om zeldzaamheden, was ik op 9 januari 2006 opnieuw te laat. Echtgenote Els riep door het huis 'kijk eens wat een mooi vogeltje bij de vijver', maar bij mijn verschijning was het beestje al weer vertrokken. Els kreeg een verhoor te doorstaan. Haar beschrijving gaf aanleiding om Lars Jonssons afbeelding van een man Appelvink te tonen. De reactie liet geen ruimte voor twijfel: 'dat was hem!' Voor de rest van de dag zat ik achter de glazen pui te speuren naar hetgeen zich afspeelde in de tuin. Geen Appelvink.

Een paar dagen later voor drie weken naar Gabon, waar van alles was te beleven. Maar die Appelvink vergat ik niet, zodat bij de uitwisseling van de gebruikelijke vragen na terugkeer, Els ook te horen kreeg 'heb je die Appelvink nog gezien?' Neen dus. Weer 14 dagen later, 's morgens om 08.30 uur tijdens het natafelen van het ontbijt, bij een blik naar buiten... een Appelvink op het kwistig uitgestrooide zaadmengsel. Een schitterend uitgekleurde man. In tijgersluisgang richting verrekijsker, maar deze eenmaal in handen, Appelvink foetsie. Mijn tuinvogels zijn schuw. Wat wil je, een paar maal per dag komt de wijk-Sperwer achterlangs rauzen. Maar even later is de vogel weer terug. En dan volgt een halfuur genieten, met veel ochs-en-achs om de emoties af te blazen. Terstond werd een Appelvink-beleid afgekondigd. En weer volgt er een dag bij de pui. Geen Appelvink. Wel 2 Kepen en 's middags de wijk-Sperwer, deze winter een wijfje, die in een ontploffing van rondwarrelende veren bijna een Turkse Torteel te grazen nam.

's Avonds vertelde Martin Benard dat hij met broer Han afgelopen zaterdag 12 februari een Appelvink zag in Mijnsheerenland. Te concluderen valt dus dat aannemelijk is dat in januari/februari 2006 rond en/of in het Plan Oost van Maasdam zich een Appelvink heeft opgehouden en dat er meer waren in de Hoeksche Waard. Dus een soort om attent op te zijn.

GLO

STEPPEKIEKENDIEF OP DOORTOCHT DOOR DE HOEKSCHE WAARD.

Op zondag 28 augustus 2005 werd rond 11:30 uur, tijdens één van mijn reguliere fietstochtjes langs de Korendijksche Slikken, mijn aandacht getrokken door een laag over de akkers vliegende kiekendief. Was op de scheiding van Leenheerenpolder en Korendijksche Slikken. De vogel kwam bijna recht op me af (vloog parallel aan de dijk) en viel me op door de kleine gestalte (in vergelijking tot bruine en blauwe), valkachtige vlucht en zeer lichte voorzijde / gezicht. Toen de vogel me zag boog hij

naar binnen, maar vervolgde wel zijn weg in zuidelijke richting naar de Korendijksche Slikken. Bij het zijaanzicht viel me aan de onderzijde onmiddellijk de zwarte wig aan de vleugelpunt op. Ik moest snel 100 meter terug fietsen omdat ik anders de vogel uit het zicht zou verliezen, vanwege het ene huis wat daar staat. Kon de vogel weer snel oppikken, maar vloog snel van me af. Mijn eerste conclusie van Steppenkiekendief werd plots twijfelachtig door de smoezelige, egaal, grauw gekleurde bovenzijde. Maar ...geen streep als bij Grauwe Kiekendief. De bovenzijde van de vleugelpunten was geen zwaar doorgetekende wig, de "punt" van het zwart / grijze was (leek?) stomp, maar zeker niet groot in oppervlak als bij een Grauwe. Het zwart / grijze liep flauw over in de grauw gekleurde bovenzijde. Al vrij snel had ik vnl. nog zicht op de achterzijde. Hoewel ik nog Steppenkiekendief opperde, liet ik me meegaan naar de conclusie van Grauwe Kiekendief vanwege de grauwe boventekening zoals (een onbekende) medevogelaar concludeerde. Nadat de vogel richting Goeree - Overflakkee vloog vervolgde ik mijn weg naar Goudswaard, om daar toch beschrijvingen en tekeningen te gaan raadplegen, want het zat me toch niet lekker.

Tijdens het zoeken naar beeldmateriaal van een nog niet uitgetekend mannetje, kwam ik een afbeelding tegen die zeer sterk overeenkwam met "mijn" vogel overeenkomt, als het gaat om de bovenzijde van de vogel. Zoals gezegd aan de onderzijde was de vogel licht zonder tekening, op de zwarte wig in de vleugel na. Op de volgende site heb ik een afbeelding van een sterk gelijkende vogel gevonden:

<http://myweb.tiscali.co.uk/birdlifecyprus/photographs02A.htm>

Vervolgens vond ik ook nog in aanvullende literatuur de waargenomen kenmerken terug, waaronder in één van de oudjes "Vliegbeelden van Europese roofvogels" (Porter, Christensen, Willis en Nielsen - 1982). Voor de onderzijde was er voor mij geen twijfel, de enige tekening was de karakteristieke wig. De waargenomen bovenzijde correspondeerde zoals beschreven op blz. 105. "Een 3e jaars man (=2 jaar oud) is aanzienlijk donkerder, bruiner en vuiler dan een volwassen mannetje, met donkerder zwartachtig, bruine of grijze wigvormige figuren op de handpennen, die minder opvallend zijn dan bij het volwassen mannetje". Op de afbeelding van bovengenoemde site is goed te zien dat de vleugelpunten niet in vergelijk staan tot een volwassen man. Ook na het raadplegen van andere literatuur blijft er voor mij maar één soort over: STEPPEKIEKENDIEF.

Gert Huijzers

TORENVALK SLAAT BOKJE.

Het hieronder beschreven bijzondere voorval wil ik jullie niet onthouden.

Op 3 november bevond ik mij op een zeer drassig perceel bladrammenas in de buurt van Nieuwveen. Het barste er van de Bokjes. In totaal zag ik minimaal 22 stuks maar een exacte telling was lastig omdat ze steeds opvlogen en snel weer invielen, soms zelfs maar een twintigtal meter bij mij vandaan. Je loopt dan al snel het risico dat je dubbel telt. Op hetzelfde perceel slechts enkele Watersnippen en zowaar ook een Houtsnip. Die laatste zou je in een dergelijke omgeving niet verwachten.

Het was heel gemakkelijk de Bokjes op de grond waar te nemen, iets wat meestal niet lukt.

Eén exemplaar was ik tot op 3 meter genaderd toen er een forse vogel met een bloedstollende vaart op dook. Het bleek een man Torenavalk. Met één poot probeerde hij het Bokje van mij weg te slepen in de Bladrammanas. Maar nadat ik een pas in zijn richting had gezet liet hij los en vlogen zowel Torenavalk als Bokje weg, mij in verwarring achterlatend. Het Bokje had, in tegenstelling tot mij, volgens mij geen nadelige gevolgen overgehouden van het avontuur.

Janus Verkerk

SLECHTVALKPAAR EINDELIJK SUCCESVOL

In de geschiedenis van de ornithologie werd pas aan het eind van de vorige eeuw melding gemaakt van het structureel broeden van Slechtvalken binnen onze landsgrenzen. Ooit bracht in het begin van de vorige eeuw een paartje een paar jongen groot onder een aangespoeld stuk wrakhout op het strand van Schiermonnikoog. Een wel heel bizarre plek voor vogels die steile kliffen of hoge flatgebouwen als broedplaats kiezen. Maar daarna werd het stil en zeker in de crisisjaren voor

roofvogels vanaf begin zestiger jaren was het zelfs welhaast onmogelijk ook maar een Slechtvalk te zien te krijgen. Zelf vogelde ik al meer dan 10 jaar aler mij dit geluk ten deel viel. Maar met het uitbannen van de beruchte drins en DDT begon het herstel.

In de jaren '80 begon men in Duitsland met het plaatsen van broedkasten op hoge gebouwen, koeltorens of in hoogspanningsmasten. En niet zonder succes. De valken zagen vooral de koeltorens als een kunstmatige hoge rotswand en de kast bood optimale bescherming. Al snel werd het voorbeeld in Nederland gevolgd en konden de eerste broedgevallen ook in ons land opgetekend worden. Het zou toch wel heel leuk zijn om ook in onze eigen omgeving een Slechtvalkpaar tot broeden te verleiden.

Zo werden brieven geschreven naar Eneco, de Werkgroep Slechtvalk Nederland en werd door leden van de vogelwerkgroep een forse kast in elkaar getimmerd. In 1996 werd met enige ceremonie deze kast met een lier tot op 142 meter hoogte gebracht en bevestigd en toen was het afwachten.

En dat wachten werd dus beloond. Al enkele jaren waren met regelmaat Slechtvalken bij "onze" kast te bewonderen en vorig jaar vond de eerste serieuze broedpoging in de Hoeksche Waard plaats, die overigens om onduidelijke redenen mislukte. Maar in 2005 vlogen begin juni 2 juveniele Slechtvalken uit en 14 juni werd dit memorabele feit binnen het bestuur van het HWL gevierd met beschuit met muisjes!

Met dank aan allen die op enige manier hebben bijgedragen aan dit prachtige resultaat.

Janus Verkerk

NOG EEN RODE LIJSTSOORT IN DE HOEKSCHE WAARD.

In de vorige aflevering van 'In Vogelvlucht' (nummer 13 van oktober 2005) stelde Gerard Ouweneel vast dat van de 78 vogelsoorten die op de nieuwe Rode Lijst staan, er 37 broeden in de Hoeksche Waard, de Ventjagersplaat meegerekend. Gerard suggereerde bij die gelegenheid al het eventuele broeden van Grote Mantelmeeuwen op de strekdammen van de Ventjagersplaat. Maar hij telde de soort niet mee. Welnu, Grote Mantelmeeuwen broeden er inderdaad. Zomer 2005 vond ik 2 nesten van de Grote Mantelmeeuw op het Lebrët-eiland, zodat de Hoeksche Waard 38 Rode Lijstsoorten als broedvogel herbergt.

Tijdens het steken van wilden op de Ventjagersplaat-eilanden, op 3 november 2005, vloog daar nog een Visarend rond. Dat was een late!

Ronald in 't Veld

WEIDVOGELBESCHERMING 2005 HOEKSCHE WAARD

Een nieuw weidevogelseizoen is altijd weer spannend: wanneer zullen we het eerste en het laatste nest vinden, van welke vogels zullen we nesten vinden, hoe zal de samenwerking met de boeren verlopen, komen er nieuwe boeren en/of vogelwachters bij.

Dit jaar zijn we als vogelwachters begonnen met een rondje fietsen door het Oudeland van Strijen. We hebben daarbij geen nesten gevonden maar goed het gedrag en de soorten kunnen bekijken van "onze" weidevogels.

Het eerste Kievitsnest werd dit jaar gevonden op 23 maart en het laatste nest op 5 juni. Het komt er hierdoor op neer dat we vanaf half maart tot eind juni elke week in het veld te vinden zijn om nesten te zoeken, te controleren en overleg te hebben met de boer. Dit laatste gebeurt steeds vaker per e-mail.

Dit jaar hebben we in het totaal 111 nesten gevonden, vorig jaar waren dat er 64. Van die 111 waren er 96 van de Kievit en 15 van de Scholekster. Dit jaar hadden we geen nesten van de Grutto en de Tureluur gevonden. Helaas!

Van de 111 nesten zijn er 82 uitgekomen. De verliesoorzaken zijn het meest veroorzaakt door predatie en werkzaamheden. Regelmatig worden nesten ook verlaten.

Van die 111 zijn er ook 82 nesten op een of andere manier beschermd. B.v. bij het ploegen, zaaien, gewasbescherming of maaien. Dat laatste is maar in één geval gebeurd. Dit geeft direct aan dat we de meeste nesten beschermen op akkerland. Soms worden er nesten gevonden op geploegd land en

worden dan, met succes, beschermd tot er gezaaid is. Dit gebeurt gelukkig steeds vaker met de hulp van de boeren. Zij leggen dat het nest om op het al bewerkte deel zodat ze door kunnen met hun werkzaamheden. Kievit en Scholekster hebben daar verder geen problemen mee. De samenwerking met de boeren is prima verlopen. Dat zij zelf de nesten zoeken, markeren en indien nodig verleggen is natuurlijk prachtig! Wij als vogelwachters vinden heus niet elk nest en kunnen nooit altijd aanwezig zijn als er werkzaamheden op het land plaats vinden.

Dit jaar is vooral Jan Uljee druk bezig geweest om boeren voor de "goede zaak" te winnen en met succes. Het gevolg is dan wel dat Jan heel wat uurtjes gestoken heeft in het afzoeken van al die percelen. Het aantal vogelwachters is op hetzelfde peil gebleven, komend jaar willen we actief gaan werven om ook vogelwachters erbij te krijgen. Op de plattelandsmarkt kwam ik iemand tegen die ook in '98 de cursus weidevogelbescherming heeft gevolgd en wel weer interesse had om volgend jaar actief te worden. Wie volgt??

In andere gebieden, waar weidevogelgroepen actief zijn, wordt steeds meer het belang van de nazorg (het zorgen voor de pullen) onderstreept. Bij ons speelt dat minder omdat de meeste nesten op akkerland liggen. Als er pullen lopen tijdens de werkzaamheden dan zijn deze een stuk makkelijker te vinden dan op grasland en kunnen eenvoudig een stukje verder neergezet worden.

Een aantal leuke en interessante zaken:

Dit jaar is er voor het eerst een nieuwsbrief gestuurd naar de boeren en vogelwachters. Hierin staan ontwikkelingen op het land, interessante sites, cursussen en informatie. Een dergelijke nieuwsbrief wordt als positief ervaren en is 4 keer verstuurd.

Dit jaar er zijn dan wel geen Gruttonesten gevonden maar Jan van Westen heeft wel een Grutto en een ei van haar gevonden. Dood gebeten en half opgevreten door een verwilderde kat. In hetzelfde perceel lagen diverse dode weidevogels en eenden. De kat is een paar dagen later gevangen en heeft het ook niet overleefd.

Henk Scheele, een boer in 's Gravendeel, heeft 100 ha. akkerland. Hier lagen in totaal 10 nesten op maar wel op de 4 ha. waar de cichorei ingezaaid moest worden. Op een zaterdag ochtend ben ik 2 uur aan het nesten aan het verleggen geweest. De zaaier kon hierdoor gewoon doorgaan met zijn werkzaamheden. Toen ik het land verliet zaten de eerste vogels al weer op het nest en uiteindelijk zijn alle nesten uitgekomen.

Ik blijf het opmerkelijk vinden dat veel Kieviten er voor kiezen op kale grond te gaan broeden terwijl er op 20 meter een prachtig grasland is. Dit fenomeen zien we overal gebeuren. B.v. bij Arie Verhorst, een boer aan de Ritselaarsdijk bij Westmaas. Hij heeft 20 ha. mooi grasland maar het enige wat er dit jaar heeft gebroed is een Knobbelzwaan. Aan de andere kant van de dijk, in het noorden van het Oudeland, heeft Jan Uljee 10-tallen nesten gevonden van Kievit en Scholekster.

Het blijft ook altijd weer prachtig om te zien hoe de vogels elkaars veiligheid op zoeken als ze een nest gaan maken. Tientallen ha. zijn "onbewoond" en op een paar ha. liggen dan ineens 10 nesten. Het zijn dan wel geen officiële koloniebroedvogels, het lijkt er soms wel erg veel op.

Dit jaar heb ik de eerste 2 kievitsnesten gevonden waar 5 eieren in lagen. Een vrij zeldzaam verschijnsel. Wat nog zeldzamer is dat er 7 eieren inleggen! Van Janus Verkerk kreeg ik een mail met foto's met daarin het bewijs. Waarschijnlijk een nest waarbij 2 vrouwtjes betrokken zijn geweest.

Terugkijkend was het een goed en interessant jaar, veel nesten gevonden en beschermd, goede contacten met de boeren en lekker veel in het veld geweest!

GETROMPETTER AAN DE WATERKANT

Een verslag van een reis naar Lac du Der door VWG Noord

Eigenlijk stond het al twee jaar op het programma, maar door allerlei oorzaken kwam het er niet van om een reisje naar het Lac du Der georganiseerd te krijgen. In februari van dit jaar ging het er dan toch van komen, VWG Noord ging naar het meer in het noorden

van Frankrijk, om daar de vele kraanvogels te gaan bewonderen die vanuit het zuiden, onderweg naar de broedgebieden in Scandinavië, dit kunstmatige waterbekken aandoen.

In de weken voor vertrek liep de koorts al op, doordat via een internetsite van de vogelbeschermers uit de omgeving van het meer bijgehouden kon worden hoeveel kraanvogels er op het meer bivakkeerden. Totalen van 15 tot 20.000 exemplaren waren geen uitzondering volgens: www.grus-grus.com.

Er werd in Dordrecht een busje gehuurd, waardoor het reizen gezellig veraangenaamd werd, en er meer ogen paraat waren om elkaar op gespote fladderaars te wijzen. Naast de bus stelde Piet Bronder zijn 'voiture' beschikbaar om de vogelaars zo gerieflijk mogelijk naar St. Remy en Bouzumont te vervoeren, een klein Frans dorp op zo'n 5 kilometer van het meer.

Na een ophaalrondje door het oostelijk deel van de Hoekse Waard zette bus en auto koers naar het zuiden. Maar waar het in de voorbereiding allemaal zo lekker vlot liep, kwam er net over de Belgische grens een enorme kink in de kabel. De linkerachterband van de Volkswagen transporter liep snel leeg en er zat niets anders op dan snel de vluchtstrook te zoeken.

Gelukkig waren er genoeg technische knobbels aan boord om dit klusje te klaren. De krik eronder, wiel eraf, reservewiel eronder, alles goed vastzetten en hup, daar gaat ie weer. Dit stukje tekst is echter veel vlotter opgeschreven dan dat de operatie langs de snelweg duurde. Het wiel wilde, met het materiaal dat aan boord van beide auto's aanwezig was, niet los. Dan de Belgische wegwacht maar gebeld, en gelukkig kwam die na een uurtje wachten. De Vlaamse 'mechanieker' moest in eerste instantie ook het antwoord op de vastzittende moeren schuldig blijven, maar met de hulp van een stalen buis als verlengstuk kon de klus toch geklaard worden; het wiel was los. Bij het opzetten van het reservewiel trad kwam er alleen nog een probleem bij, want dit wiel bleek niet te passen. Wat nu??

Het lekke wiel ging er weer op en de bus werd achterop de vrachtwagen van de wegwacht getakeld. Het zal een koddig gezicht geweest zijn: zeven vogelaars in een busje achterop een vrachtwagen op weg naar een garagebedrijf. Het moet de enige plek op de rijksweg geweest zijn vanwaar je van achter het stuur onbestraft een telefoontje kan plegen. Sjoerd kon op die manier het verhuurbedrijf inlichten. In Dordrecht begrepen ze er niets van, maar de verhuurder vond dat er voor gezorgd moest worden dat de bus weer rijklaar op weg naar Frankrijk kon. Uiteindelijk zorgde velgen- en bandenhandel Sooi (what's in a name) er vakkundig voor dat wij een uurtje later de weg naar Frankrijk konden vervolgen.

De valse start had ons al met al wel een goede twee uur gekost. Piet Bronder was samen met de gebroeders v/d Linden ondertussen vooruit gereden. Zij konden bij aankomst in de late middag aan de boorden van het Lac du Der getuige zijn van de aankomst van Kraanvogels. Voor de rest van de groep was dat nog maar afwachten, maar gelukkig kregen we in de dagen daarop nog kansen genoeg.

Een tussenstop op een parkeerplaats al ver in het Franse land leverde de eerste kerkuil op, maar jammer genoeg was het dier dood. Hopelijk zouden we dit prachtige dier nog wel in levende lijve te zien gaan krijgen tijdens één van de avondexcursies die voor dit weekend gepland stonden.

De reis vlotte toch nog behoorlijk goed, waardoor ook de bemanning van de bus rond half 6 kon aansluiten bij de andere vogelaars op de dijk bij het meer. Ze werden er door trompetterende kraanvogels een vrolijk welkom geblazen. Dat noem ik nog eens een ontvangstcomité!! De temperatuur mag dan maar twee graden Celsius zijn, de kraanvogels dansen aan het Lac du Der. Het belooft een mooi weekend te worden.

Na dit eerste bezoek aan het meer gaan we op zoek naar ons pension in St Remy en Bouzemon. De voormalige vakwerkboerderij is vlot gevonden en de eigenaresse heet ons er van harte welkom. De kamers worden verdeeld en de groep is vlot ingekwartierd. Oplettendheid is er wel geboden, want de vele kleine opstapjes en laaghangende balken en lampen in het pension liggen op de loer om een nietsvermoedende toerist een vroegtijdige blessure te bezorgen.

De avondmaaltijd is prima. Er was ons dan ook heel wat beloofd door diegenen van de groep die de kookkunsten van de vrouw des huizes kenden en, het moet gezegd, daar is geen woord Frans bij geweest. De stevige gerechten pasten helemaal in het beeld dat de omvangrijke uitbaatster van het pension "Au Brochet du Lac" uitstraalt. Het zijn maaltijden waar je als vogelaar aan het einde van een koude, maar enerverende dag aan het meer naar kan verlangen.

De eerste morgen is er één van vroeg op, om de kraanvogels bij het aanbreken van de dag uit te zwaaien. De dieren zoeken dan de landerijen rondom het meer weer op om daar te foerageren. Ook nu is het trompetgeschal niet van de lucht. Het zorgt voor een fantastisch tafereel dat de rit van zo'n goede 500 km meer dan waard is. Naast de vele kraanvogels levert deze vroege morgen ook nog het nodige waterwild, als Wintertaling, Pijlstaart, Smient, Krak- en Kuifeend op. Een groepje Wilde Zwijnen maakt het voor de groepsleden nog iets specialer.

Na het ontbijt vervolgt onze reis zich met een wandeling langs een aantal kleine meertjes in de directe nabijheid van de 'grote broer'. Met een wat stroeve start waarbij het determineren van een Boomklever met een vreemd roepje de groep nogal wat moeite kost, worden de soorten in het verdere verloop van de tocht vlot gezien en genoteerd. De Grote Zilverreiger lijkt hier bijna talrijker dan zijn blauwe soortgenoot.

Verder worden er Nonnetjes en een grote groep Veldleeuweriken gezien. Goudvinken laten zich uitgebreid bekijken en een kwartet Zwarte Ruiters leveren vooraleer ze als zodanig herkend worden de nodige hoofdbrekers op bij de Hoekse Waardse vogelaars

In de middag wordt er voornamelijk vanuit de auto gevogeld. Het valt op dat er overall rond het meer groepjes Kraanvogels foerageren. De grote daarvan varieert nogal, van enkele stuks tot grote groepen van enkele honderden exemplaren. Het zorgt bij die grote aantallen voor een majestueus plaatje. Ook de Buizerd is deze middag goed vertegenwoordigd. De roofvogel wordt door de groep uiterst scherp in de gaten gehouden en de teller blijft uiteindelijk steken op 42.

De avond wordt gebruikt om op zoek te gaan naar Uilen. Met behulp van twee sterke lampen zal worden geprobeerd de Kerkuil, de Bosuil en wie weet wat nog meer in het kijkerbeeld te krijgen. Het weer werkt alleen niet mee, want het regent. De tocht levert aanvankelijk dan ook weinig meer op dan enkele reeën en een vos en heel merkwaardig bij deze temperaturen: een vleermuis. Zodra het stopt met spetteren dienen zich echter alsnog de uilen aan. Allereerst een Kerkuil die zich vanuit de greppel gevangen weet in het zoeklicht. Het dier lijkt zich er niet aan te storen want ondanks het lamplicht gaat het rustig door met zijn jacht naar prooi. De witte uil zorgt voor een fantastisch beeld tegen een donkere achtergrond met een dunne laaghangende mist daaronder.

Even verderop proberen we in het bos om de Bosuil, met een door Martin en Jaap Jan verzorgde bosuilimitatie, te verleiden tot een ontmoeting. De uilen reageren wel op het gefluit dat door de vogelaars wordt geproduceerd, maar laten zich helaas niet zien. Wel scheert er 'en passant' nog een kerkuil voorbij.

De volgende dag staat voornamelijk in het teken van een zoektocht naar Spechten. In dit gebied komen zowel de Grote, Middelste als Kleine Bonte Specht voor en dus is deze excursie een uitgelezen gelegenheid om deze dieren eens van betrekkelijk nabij te bekijken.

De ochtend wordt gebruikt om de zuidzijde van het meer te verkennen en om bij het kerkje van het verdronken dorp Chantecoq misschien een Zwarte Roodstaart te bekijken. Deze laatste laat zich nog niet zien en dat zal veel met de temperatuur te maken hebben die ook vandaag niet veel boven de 5 graden uit zal stijgen. Een hete kop koffie voelt na zo'n speurtocht dan als een enorme beloning. Een evenzo grote en bijzondere beloning vormen de vijf Grote Zee-eenden op het meer. Wat zoeken die daar zo ver in het binnenland.

Met de spechten wil het die middag niet erg lukken. De temperatuur zit tegen en de vogels houden zich koest. Het bos toont, getuige de ovale versgehakte nestholten, wel sporen van de aanwezigheid van de Zwarte Specht. Vogels die niet veel geluid maken, maar wel fantastisch zijn om te zien, zijn 6 Rode Wouwen, die hoog boven de bomen hun rondjes cirkelen.

Op de route terug naar 'huis' worden er nog Nonnetjes, de nodige Buizerds en een Blauwe Kiekendief gezien. In de ochtend leek er nog even sprake van een Smelleken, maar Martin was waarschijnlijk nog niet helemaal wakker. Op het paaltje zat een 'gewone' Kramsvogel.

De avond wordt opnieuw benut om uilen te gaan bekijken. Net als gisteren duurt het even voordat de vogels zich aandienen. De kerkuil vormt opnieuw een topattractie. Er is zelfs één exemplaar dat opgeschrikt door onze lichtbundel opvliegt van een grafzerk op één van de kerkhoven. Ook tijdens deze rit zijn er vossen gezien en worden we vanuit de bosrand aangestaard door ongeveer 30 paar ree(bruine) ogen.

Op zondag volgt de terugreis. Met een met 9 personen volgepakte bus (Piet bleef nog even vakantie vieren in de Vogezen) werd er ook tijdens deze rit gewoon doorgeteld. Ergens halverwege België raakten we echter de tel kwijt met het aantal Buizerds. Wel werden er nog 6 Rode Wouwen, een Klapekster en een IJsvogel gezien. Om reden van verkeersveiligheid zijn we daar niet voor gestopt.

VWG Noord kan spreken van een geslaagde reis naar het Lac du Der. De streeplijst, die iedere dag werd bijgehouden heeft uiteindelijk 73 soorten opgeleverd. Gezien de lage temperaturen geen slecht resultaat. Het reisje heeft er wel voor gezorgd dat de werkgroepleden op zoek zijn naar meer. Wie weet waar dat ons de komende jaren allemaal gaat brengen.....

JJL

FUNCTIE WETLANDWACHT VACANT

Al eerder was via 'In Vogelvlucht' te lezen dat met ingang van 1 januari 2006 de functie van wetlandwacht vrij zou komen. Tevens was daarbij een oproep aan kandidaten voor deze functie om dan contact op te nemen met de voorzitter van onze vogelwerkgroep en/of ondergetekende, die deze functie in 2001 overnam van de voorzitter. Welnu, er behoefden geen dranghekken aan te pas te komen om de kandidaten in bedwang te houden, want niemand heeft zich gemeld. Op zich is dat jammer, want zeker in onze regio, waar zich voortdurend zoveel afspeelt, is 'een wetlandwacht' zeker niet overbodig.

Vogelbescherming Nederland creëerde de functie van 'wetlandwacht' eind vorige eeuw. Wetlandwachten hebben als taak de gang van zaken in de belangrijkste 'wetlands' in een bepaalde streek in de ruimste zin van het woord te volgen en over zowel gunstige als kwalijke zaken te rapporteren aan Vogelbescherming Nederland in Zeist. Die rapportage vindt eenmaal per jaar plaats. Indien nodig is er contact met terreinbezittende en/of terreinbeherende instanties, die op de hoogte

zijn van het bestaan van wetlandwachten en die, dat was mijn ervaring, met genoeg inlichtingen verschaffen. Men ontvangt een vergoeding van Euro 235.- per jaar.

Ik rapporteerde over het Oude Land van Strijen, over de APL-polder bij Strijensas, over de Hoogezandsche Gorzen, de Ventjagersplaat, de Oosterse en Westerse Laagjes en Tiengemeten. Mocht er belangstelling zijn, ik licht u graag in.

GLO

BOEKJE OVER DE TELPOST BRESKENS

De leden van onze vogelwerkgroep die in het voorjaar nog nimmer een dag op de Telpost Breskens doorbrachten, deden zichzelf te kort. Toegegeven, je moet er wat voor over hebben. Vanuit de Hoeksche Waard vergt Breskens toch al gauw twee uur rijden. En omdat, zoals meestal bij het vogels kijken, in Breskens de ochtenduren doorgaans de meeste trek opleveren, betekent een dag voorjaarstrek Breskens 'vroeg op'. Want reken maar uit hoe laat de wekker moet afgaan, indien je er 's ochtends om zeven uur wilt staan.... De eerste ben je dan stellig niet. Heb je op Breskens eenmaal ruwweg tussen 15 maart en eind-mei een goede trekdag meegemaakt, dan verlang je altijd naar die ervaring terug en is voortaan tijdens fraai voorjaarsweer de standaard-overpeinzing 'hoe zal het vandaag op Breskens zijn?'

Welnu, hoe het op de telpost was de afgelopen kwarteeuw, komt men te weten via een onlangs uitgekomen boek(je), dat rode oortjes bezorgt. Dit boekje met tellingen, anekdotes, tekeningen, foto's, tabellen, een DVD, ja zelfs met een handleiding hoe het op Breskens toegaat en hoe men zich er dient te gedragen, is te verkrijgen door Euro 10.- over te maken op giro 76442 t.n.v. P.L. Meininger te Vlissingen, onder vermelding van 'Breskens 2005'. Via dit boekje krijgt men ingescherpt dat Breskens een uiterst serieuze aangelegenheid is die professioneel wordt aangepakt, maar dat er ook veel wordt gelachen. En vooral veel genoten!

GLO

OPROEP VOGELTIJDSCHRIFTEN

De werkgroep Archief en Documentatiecentrum Klein Profijt is, ter aanvulling op de in het documentatiecentrum aanwezige tijdschriften, nog op zoek naar de onderstaande ontbrekende nummers.

Mocht u in het bezit zijn van deze nummers, en wilt u deze aan Klein Profijt ter beschikking stellen, wordt u verzocht contact op te nemen met Frank van Gessele, tel. (0186) 613417 of e-mail: gessefr@zonnet.nl. U mag de tijdschriften ook op N.B.C. Klein Profijt afgeven ter attentie van de werkgroep Archief en Documentatiecentrum.

Hartelijk dank voor uw medewerking !

(let op: - betekent t/m)

De Lepelaar

Alle jaargangen voor 1973 ontbreken

1973: nr. 27,28,31 ontbreken

1974: nr. 34 ontbreekt

Het Vogeljaar

Alle jaargangen voor 1959 ontbreken

1959: nr. 1-6 ontbreken

1960: nr. 1,2,6 ontbreken

1961: nr. 1,2,3,5,6 ontbreken

1978: nr. 2 ontbreekt

1979: nr. 3 ontbreekt

1980: nr. 2-5 ontbreken

1981: nr. 3 ontbreekt
1982: nr. 6 ontbreekt
1983: nr. 1,6 ontbreekt
1984: nr. 4,5 ontbreekt
1985: nr. 1-6 ontbreken
1986: nr. 1 ontbreekt
1994: nr. 1-5 ontbreken
1995: nr. 4 ontbreekt
2000: nr. 1,3,4,6 ontbreken
2001: nr. 1-4,6 ontbreken
2002: nr. 1,3,4,6 ontbreken
2003: nr. 2-4 ontbreken
2005: nr. 1,4,5,6 ontbreken

Limosa

Alle jaargangen voor 1957 ontbreken
1958 jg.31: nr. 1 ontbreekt
1984 jg.57: nr. 1 ontbreekt
Alle jaargangen na 1997 (v.a. jg. 86) ontbreken

Ardea

Alle jaargangen voor 1943 ontbreken
1971 jg.59 nr. 2 ontbreekt
1996 jg.84 nr. 1,2 ontbreken
Alle jaargangen na 1997 (v.a. jg. 86) ontbreken

Dutch Birding

Alle jaargangen na 1995 (v.a. jg. 18) ontbreken

British Birds

1969 jg.62: nr 1-7 ontbreken
1970 jg.63: nr 5,11,12 ontbreken
1981 jg.74: nr 12 ontbreekt
1982 jg.75: nr 1-5 ontbreken
1983 jg.76: nr 1-3,5,6 ontbreken
1985 jg.78: nr 10,11 ontbreken
1988 jg.81 t/m 1990 jg.83 ontbreken alle nummers
1991 jg.84 nr 1-10 ontbreken
1995 jg 88 nr 2-12 ontbreken
Alle jaargangen na 1995 (v.a. jg. 89) ontbreken

IBIS

1968 jg.110 1-3 nr 1-3 ontbreken
1969 jg. 111 t/m 1971 jg.113 ontbreken alle nummers
Alle jaargangen na 1990 ontbreken

De Takkeling

Alle jaargangen voor 1996 (jaargangen 1-3) ontbreken
1996 4^e jg. nr 1,2 ontbreken
1997 5^e jg. nr 2 ontbreekt

Sula

Alle jaargangen voor 1993 ontbreken
1996 jg.10 nr 1-4 ontbreken
Alle jaargangen na 1997 (v.a. jg. 12) ontbreken
De Giervalk
Alle jaargangen voor 1976 ontbreken
1980 70^e jg. nr 1-3 ontbreken
Alle jaargangen na 1980 (v.a. jg. 71) ontbreken

VIJFDE HWL-VOGELDAG OP ZATERDAG 26 AUGUSTUS 2006

De jaarlijkse vogeldag viert haar eerste lustrum: de geplande 2006-editie wordt de vijfde op rij! De dag blijkt voor veel deelnemers een welkome aanvulling op de halfjaarlijkse vergaderingen, want 'dan zie je die lui van de andere kant van het eiland ook weer eens'. De "oost-west rivaliteit" staat na afloop garant voor vrolijke momenten, maar het buiten zijn blijft natuurlijk onze grootste hobby. Dit jaar willen we de Hoeksche Waard uitkammen op zaterdag 26 augustus. Toptijd voor de steltloper trek en zowat alle zomervogels nog aanwezig. Dat zal opnieuw voor een lange lijst van vogels zorgen. Bovendien voor de vijfde keer een andere maand van het jaar, dus ook een ándere totaalijst. Het programma is onveranderd, maar op verzoek een half uurtje langer:

07:30 Start vogeldag vanaf het NEC in Numansdorp (indien gewenst ander punt).

13:30 Afmelden en gezellig samenzijn in bezoekerscentrum Klein Profijt.

14:00 Puntentelling vogellijsten / uitslag.

14:30 Video of diapresentatie van een vogelreis of onderzoek door één van de VWG-leden.

Hoewel het laatste onderdeel er de vorige editie bij in is geschoten, hopen we dit keer wel een boeiende presentatie te kunnen laten zien. Er is weer genoeg gereisd, dus dat moet lukken! Fotografen en video-specialisten: meld je even als je dit wilt verzorgen (30-45 min).

De spelregels voor de vogeldag zijn te vinden in eerdere In Vogelvluchten. Iedereen die mee wil doen, kan zich als team opgeven via e-mail: yda.benard.fysergo@hetnet.nl of tel. 0186-692834.

Martin Benard

BMP "Grote Gat e.o." 2005 (plotnr. 0148)

1. Inventarisatie

Het Grote Gat e.o. wordt door ons vanaf 1982 jaarlijks op broedvogels geïnterpreteerd. In 2005 dus voor de vierentwintigste keer. Vanaf 1984 vinden deze inventarisaties plaats in het kader van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van SOVON. In 2005 is het plot gedurende het broedseizoen 18x bezocht. Er zijn geen avondbezoeken gebracht. De bezoeken op 10 april, 17 april, 1 mei en 22 mei waren onvolledig (niet het hele plot geteld, dit betrof met name het middendeel van de Vissersvliet en de akkers ten noorden daarvan) en het bezoek op 19 juni was aanvullend (niet alle soorten geteld). De waarnemingen zijn geïnterpreteerd volgens de BMP-criteria. De consequentie daarvan is dat de opgegeven aantallen soms hoger zullen zijn dan het werkelijke aantal broedparen of territoria. Zo bestaat de indruk dat slechts een deel van de in het broedseizoen aanwezige eenden ook echt tot broeden overgaat. Er moeten in grensgevallen soms soorten worden meegeteld die vrijwel zeker buiten het plot gebroed hebben (in 2005 bijv. Turkse Tortel, Groene Specht en Witte Kwikstaart).

2. Onderzoeksgebied

Het Grote Gat e.o. ligt de polder Groot-Zuid-Beijerland in het zuidwesten van de Hoeksche Waard en heeft een oppervlakte van ca. 150 ha. De kern van het plot wordt gevormd door het gelijknamige SBB-reservaat met een oppervlakte van ca. 35 ha. Dit natuurgebied bestaat uit een oud kreekrestant met een goed ontwikkelde oevervegetatie, droge en natte graslanden en enkele bosclementen in de vorm van een vochtig loofbos (het Otterbos) ten oosten van de kreek, een populierenbosje bij het Zwartsluisje en een wilgenbosje bij de Kom. Aan de zuidkant van de kreek is een rij knotwilgen aangeplant. De kreek staat niet in verbinding met het hoofdwatgangenstelsel en heeft een eigen waterhuishouding. Om de waterkwaliteit te verbeteren is de kreek in 1997 gebaggerd en in 1999 voorzien van een verlengde aanvoerweg (helofytenfilter). Deze ligt in het oostelijk deel van het reservaat en is uitgevoerd als een dubbele watergang die zich vanaf het Vissersdiep door de graslanden naar het inlaatpunt bij het Otterbos slingert. Langs deze watergang zijn riet en biezen aangeplant. De graslanden in het reservaat worden extensief beweid of alleen gemaaid. De rietruigte rond de kreek en de riet- en biezenaanplant langs de verlengde aanvoerweg worden in principe ieder jaar voor een deel gemaaid. Door ondiepe kwel vanuit de verlengde aanvoerweg zijn de laaggelegen graslanden plas-dras komen te staan en met riet begroeid geraakt. Vooral de rietkraag in de oude

kreekloop tussen het Otterbos en de Kom heeft zich de laatste jaren enorm uitgebreid. Ook het Otterbos zelf is zo nat geworden dat de iepen, berken en vlieren steeds minder vitaal worden of afsterven. De rest van het plot wordt gevormd door de akkers ten noorden en zuiden van het reservaat (globaal tot aan het eerste kavelpad), het Vissersdiep en de Kom, alsmede een deel van de dijkbeplanting, tuinen en watergangen langs de Sluisjesdijk. De westgrens van het plot ligt op de Sluisjesdijk, de oostgrens op de Kraagweg. Aan de noordzijde van het Vissersdiep is enkele jaren geleden een natuurvriendelijke oever aangelegd. Deze is inmiddels uitgegroeid tot een forse rietkraag.

3. Beheer in 2005

De laaggelegen graslanden in het noordoostelijk deel van het reservaat werden in 2005 niet beweid en zijn eind juni gemaaid. De gehele noordoever van de kreek is in afgelopen winter zeer rigoureuus aangepakt waardoor het beschikbare areaal overjarige rietruigte veel kleiner was dan gewoonlijk. Het maaisel is op enkele plaatsen bijeengebracht en daar tot op heden blijven liggen. De knotwilgen langs de zuidrand van de kreek zijn weer voor een deel geknot. Het snoeihout is daarbij opnieuw in de rietkraag gedeponereerd waardoor deze over de hele lengte steeds verder verruigt.

4. Soorten in 2005

Het totaal aantal broedvogelsoorten kwam in 2005 uit op 57, één minder dan in 2004.

Van de Zwarte Roodstaart werd wederom alleen een territorium vastgesteld net buiten het plot bij de schuren achter de Sluisjesdijk. Deze soort telt echter niet mee omdat hij geen enkele keer binnen het plot werd waargenomen.

Er kon in 2005 één nieuwe broedvogelsoort worden genoteerd, namelijk de **Havik**. Deze onverwachte nieuwkomer had een nest in een populier in de rand van het Otterbos. Op 17 maart werden de eerste haviken in het gebied gezien. Het nest is in ieder geval van 17 april tot en met 22 mei bezet geweest. Daarna is de soort niet meer waargenomen. Op 18 juni liep er een Holenduif op het nest en was het nest dus zeker verlaten. De broedpoging is waarschijnlijk mislukt, oorzaak onbekend.

In 2005 hebben drie (of eigenlijk vier) soorten zich opnieuw gevestigd, namelijk **Oeverzwaluw**, **Boomkruiper** en **Ringmus**. De Oeverzwaluw (eerder alleen in 1998) zat in de afslagoever langs het Vissersdiep (eerder alleen in 1998). Het aantal nestholten in de kolonie was op 26 juni opgelopen tot 19. De Boomkruiper (eerder alleen in 2003) had een nest onder het dakbeschot van het clubhuis van ijsvereniging De Winterkoning. De Ringmus (eerder een regelmatige broedvogel, maar de laatste jaren afnemend) voldeed aan de criteria met een tweetal geldige waarnemingen bij het Zwartsluisje en de Turkse Tortel promoveerde weer van 'net niet' in 2004 tot 'net wel' in 2005.

In 2005 hebben zes soorten verstek laten gaan. Ondanks een groot aantal veldbezoeken kon van **Zomertortel**, **Roodborst**, **Sprinkhaanzanger**, **Startmees**, **Ekster** en **Kneu** geen enkel broedpaar of territorium worden vastgesteld. Zomertortel, Ekster en Kneu zijn regelmatige broedvogels van het gebied. De Zomertortel werd dit jaar echter helemaal niet waargenomen, de Ekster nauwelijks (wel een nest in het Otterbos, maar dat was niet bezet) en de Kneu alleen overvliegend. Roodborst, Sprinkhaanzanger en Startmees zijn daarentegen slechts incidentele of onregelmatige broedvogels. Het verdwijnen van de Sprinkhaanzanger (in 2004 nog aanwezig met 3 territoria) is mogelijk een gevolg van het feit dat de rietruigte aan de noordkant van de kreek volledig gemaaid was.

5. Aantallen in 2005

Het totaal aantal territoria of broedparen liep verder op tot 478. De meest talrijke soorten waren zoals gebruikelijk **Wilde Eend** (66), **Kleine Karekiet** (58) en **Blauwe Reiger** (40).

Afgezien van de Havik kon voor maar liefst dertien soorten een nieuw maximum worden genoteerd. Absolute topper was natuurlijk de **Oeverzwaluw** met 19 broedparen (tegen 3 in 1998 en 0 in alle andere jaren), op de voet gevolgd door de **Kleine Karekiet** met 58 territoria (tegen 49 in 1997). De verschillen bij de andere elf soorten waren minder spectaculair, maar ook **Grauwe Gans** (2 tegen 1 in 2004), **Nijlgans** (3 tegen 1 in 2002-03), **Slobeend** (13 tegen 12 in 1996), **Tafeleend** (3 tegen 1 in 2001 en 2003-04), **Kuifeend** (13 tegen 12 in 2003), **Meerkoet** (22 tegen 19 in 2004), **Winterkoning** (15 tegen 14 in 2004), **Tuinfluitier** (7 tegen 6 in 2004), **Fitis** (12 tegen 10 in 2004), **Pimpelmees** (4 tegen 3 in 1990 en 2004), **Koolmees** (7 tegen 6 in 2004) en **Rietgors** (20 tegen 19 in 2002 en 2004) bereikten een nieuw hoogtepunt. In vergelijking met vorig jaar zaten ook **Houtduif** en **Huiszwaluw** duidelijk in de plus. Dat gold bepaald niet voor **Wilde Eend**, **Blauwborst**, **Grasmus** en **Bosrietzanger**. De afname bij deze soorten zou wel eens verband kunnen houden met het feit dat de grote rietruigte aan de noordkant van de kreek volledig gemaaid was, hoewel de Blauwborst al enkele

jaren "over the top" lijkt te zijn. De laagvlieger van het seizoen was ongetwijfeld de **Gele Kwikstaart**. Van deze akkervogels kon nog slechts één territorium worden vastgesteld, tot begin jaren negentig schommelden de aantallen nog rond de tien (maximaal 13 in 1989). De oorzaak van deze afname is onbekend, maar het bouwplan op de akkers is ogenschijnlijk niet veranderd.

De kolonie van de **Blauwe Reiger** bleef mooi op peil met 40 paar. Succesvolle broedgevallen werden onder meer vastgesteld bij **Grauwe Gans** (op 1 mei een paar met drie pullen en op 28 mei (hetzelfde?) paar met twee pullen), **Nijlgans** (vanaf 28 mei een paar met één pul), **Krakeend** (minimaal vier vrouwtjes/paren met pullen vanaf 16 mei), **Slobeend** (idem vanaf 22 mei) en **Tafeleend** (op 18 juni een vrouwtje met 5 pullen in het helofytenfilter en op 26 juni een ander paar met drie pullen in de Kom). In het nest van de **Bruine Kiekendief** bij de Kom bevonden zich op 16 juni vijf bijna volgroeide jongen, naar de nesten langs het Grootte Gat is niet gezocht (hier vloog op 26 juni wel een paar met twee jongen rond). In het nauwelijks zichtbare nest van de **Buizerd** bevond zich op 26 juni tenminste één jong.

Binnen het plot bevindt zich één broedplaats van de **Huiszwaluw** (locatie Zwartsluisje 4). Onlangs is gebleken dat deze kolonie vanaf de looproute door het plot niet geheel kan worden overzien. Van de Vogelwerkgroep HWL zijn aanvullende gegevens ontvangen die in bijgaande tabel zijn verwerkt. Dit betekent dat de aantallen vanaf 1997 naar boven moeten worden bijgesteld (1997 van >2 naar 5; 1998 van >4 naar 6; 1999 van >4 naar 13; 2000 van >4 naar 13; 2001 van >6 naar 19; 2002 blijft >4; 2003 van >2 naar 3; 2003 van >4 naar 6 en 2005 van >6 naar 12). Waarvan acte.

6. Verspreiding in 2005

Hoewel de graslanden ogenschijnlijk geschikt zijn en door de plaatselijke vernatting misschien zelfs geschikter zijn geworden hebben er ook dit jaar – met uitzondering van één Graspieper – weer geen weidevogels in het reservaat gebroed. Alles zit op de akkers. Wel worden de graslanden als voedsel- en opgroeigebied gebruikt (zo waren er vanaf half juni tenminste 2 paar scholeksters met beide twee pullen in het gebied aanwezig).

Door de aanleg van de verlengde aanvoerweg en de natuurvriendelijke oevers langs het Vissersdiep en de sloot langs de zuidgrens van het reservaat zijn er op veel meer plaatsen in het plot rietkragen en rietvelden ontstaan. Met name Kleine Karekiet, Rietzanger en Rietgors profiteren daarvan en hebben een ruimere verspreiding dan voorheen. Van de 59 territoria van de Kleine Karekiet zaten er dit jaar maar liefst 19 langs het Vissersdiep, 13 langs de verlengde aanvoerweg en in de oude kreekloop, 3 in de zuidelijke randsloot en zelfs 3 in de wegsloot van de Kraagweg.

7. Trends

De aantalsontwikkeling bij veel soorten in het Grootte Gat e.o. wordt natuurlijk in belangrijke mate gestuurd door de veranderingen in inrichting en beheer. Dat geldt met name voor de water- en rietvogels. Toch is het opmerkelijk dat ook in zo'n klein gebied met lage aantallen de landelijke en regionale trends zo goed zichtbaar worden. De negatieve trend bij de weide- en akkervogels (terwijl er in het beheer van de graslanden en akkers ogenschijnlijk weinig veranderd is), de positieve trend bij de soorten van opgaande vegetatie (hoewel er toch niet veel bos of struweel is bijgekomen). Ook op soortenniveau zijn de parallellen opvallend. De opmars van soorten als Fuut, Blauwe Reiger, Krakeend (!) en Blauwborst. Het verschijnen van Grauwe Gans, Nijlgans, Holenduif en Groene Specht. De afname bij soorten als Houtduif, Spotvogel, Kneu en Ringmus. Of het verdwijnen van Patrijs, Ransuil en Torenavalk. Het past allemaal prima in het landelijke beeld.

Rob ter Horst
Lodewijk Ouwens

BROEDVOGELINVENTARISATIE IN DE NOORDRAND VAN DE GEMEENTE OUD-BEIJERLAND IN 2005.

In het voorjaar van 2005 is een aantal gebieden in de noordrand van de Gemeente Oud-Beijerland geïnventariseerd op broedvogels. Dit betreft in het noordwesten het Spuipark en het Kleiput & Oude Tolgebied en in het noordoosten De Staart en de Oude Maasoever van NBC Klein Profijt tot aan Gemaal De Bosschen. De inventarisatie, volgens de uitgebreide territoriumkarteringsmethode, had tot doel het vaststellen van soorten en aantallen broedvogels in nog niet eerder op broedvogels onderzochte gebieden (Spuipark, De Staart) en het volgen van de ontwikkeling van de vogelstand in reeds eerder geïnventariseerde gebieden (Bosschengriend 1988, 1989 HWLn), Kleiput & Oude Tol (1996-1998, 2000, 2002, 2005 HWLw). Het veldwerk is uitgevoerd door leden van de vogelwerkgroep van het Hoekschevaards Landschap afd. West (Remco Veelenturf, Gerard Nelemans en Frank van Gessele). De oppervlakte van de onderzochte gebieden bedraagt totaal 57 ha.

Van de broedvogelinventarisatie is een rapport gemaakt, dat op het NBC Klein Profijt ter inzage ligt. Hieronder wordt een beknopt overzicht gegeven van de resultaten.

Resultaten

In de onderzochte gebieden werden 58 soorten broedvogels vastgesteld met in totaal 457 territoria. (tabel 1). Negen soorten komen voor op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland (Vogelbescherming 2004) t.w. Slobeend, Patrijs, Koekoek, Groene Specht, Graspieper, Spotvogel, Matkop, Huismus en Kneu.

De Oude Maasoever blijkt door de ligging in het ecologisch rijke zoetwatergetijdemilieu het meest soortenrijk met 39 soorten broedvogels, waaronder Blauwe Reiger, Bosuil, IJsvogel, Gekraagde Roodstaart, Staartmees en Matkop. In vergelijking met 1988 verdwenen er ook soorten: Ringmus en Kneu. De stand van een karakteristieke bewoner van dit biotoop, de Matkop, liep terug van vier naar twee territoria.

De Staart is een nog jong natuurgebied. Doordat het grootste deel van het gebied in de jaren zeventig werd opgespoten met een laag havenslib van c. 4 meter dik zal het zich nooit kunnen ontwikkelen tot een rijk ecosysteem. Er wordt echter met spanning afgewacht hoe het gebied er, met behulp van de kudde Schotse Hooglanders, in de toekomst gaat uitzien en welke vogelsoorten zich zullen vestigen. In 2005 is een optimaal habitat ontstaan voor een aantal ruigtesoorten zoals Blauwborst, Bosrietzanger en Grasmus. Op de meer grazige plaatsen hadden weidevogels als Graspieper en Kievit territoria. De Patrijs is er nog altijd broedvogel en verassend was de aanwezigheid van de Kwartel in het oostelijk deel van De Staart.

Er werden op De Staart 36 soorten broedvogels vastgesteld.

Het Kleiput & Oude Tolgebied heeft de afgelopen jaren wel wat veren moeten laten. Zo werd het ruige terreintje tussen Spui en Kleiput omgevormd tot recreatieterrein, waarmee soorten als Bosrietzanger en Grasmus van het toneel verdwenen, en verscheen een pannenkoekhuis en peuterbadje. Het voormalige campingterrein werd van z'n struweelachtige begroeiing ontdaan en het toegangslaantje naar De Oude Tol werd verbreed. Veel bomen werden ten behoeve hiervan grondig gesnoeid of gerooid. Toch werden op de 7 ha. die het gebied telt nog 36 soorten broedvogels vastgesteld, waaronder Kuifeend, Grote Bonte - en Groene Specht, Boomkruiper, Staartmees, Gaai, Groenling en Putter. Voor de spechten is het toekomstperspectief ten gevolge van de overdadige snoei echter niet rooskleurig.

In het Spuipark tenslotte werden 27 soorten aangetroffen.

Frank van Gessele

ROOFVOGELTELLING JANUARI 2006

Voor de 22^e maal werden in de Hoeksche Waard half januari de roofvogels geteld. Voor Tiengemeten was dat voor de 12^e maal. De periode voor de telling was vastgesteld van zaterdag 14 t/m zondag 22 januari 2006.

Het werd, zoals gebruikelijk de laatste jaren, een telling met een hoog aantal roofvogels, namelijk 436 stuks voor de Hoeksche Waard en 25 voor Tiengemeten. Slechts 2 maal scoorden we de laatste paar jaren hoger, daarvoor waren de aantallen steeds beduidend lager als thans.

Voor de 4^e maal werd een Rode wouw gezien tijdens de tellingen. De teller van atlasblok 43.17 stond te genieten van een aldaar aanwezige Slechtvalk toen deze mooie roofvogel langs kwam vliegen. Je moet maar geluk hebben!

Tot kort voor de telling zag het er naar uit dat we het zonder Zeearend zouden moeten doen dit jaar. Toen verschenen er opeens een adult en een subadult ex. op de Korendijkse slikken die daar langere tijd aanwezig bleven.

Op de Korendijkse slikken werd 1 vrouwtje Bruine kiekendief gezien tijdens de telling. Op Tiengemeten waren dat 3 vrouwtjes en 2 mannetjes, een prima aantal. Blauwe kiekendieven waren schaars deze winter: 7 ex. voor de Hoeksche Waard, waarvan 2 mannetjes is erg matig. De slaappleats in het Oudeland van Strijen was slecht bezet. Op 10 december en 7 en 28 januari werden in de Delta tellingen op slaappleatsen van kiekendieven georganiseerd, waaraan we ook deelnamen. De eerste telling leverde nog 3 vrouwtjes op, de tweede helemaal niets en de derde 1 vrouwtje. Het slechtste resultaat sinds de slaappleats bij ons is bekend. Op Tiengemeten werd tijdens de telling een mannetje en een vrouwtje gezien.

De aantallen van de Havik (6 ex.) en Sperwer (19 ex.) lagen deze maal een fractie onder die van de laatste jaren. Maar voor beide soorten geldt dat je toch wat geluk moet hebben om ze tijdens een telling te zien.

Voor de 2^e maal kwam het aantal van de Buizerd boven de 300 uit namelijk 311 ex., slechts 20 minder dan in 2003 het tot op heden beste jaar voor deze soort. In atlasblok 43.15 werden zelfs 43 ex. geteld.

Torenvalken hadden dit jaar waarschijnlijk weer minder voedsel, in de vorm van veldmuizen, ter beschikking. Een aantal van 77 ex. voor de Hoeksche Waard is daarom niet slecht te noemen. Op Tiengemeten werden 7 ex. gezien, een voor dat eiland prima aantal.

Er werd slechts 1 vrouwtje Smelleken gemeld. De laatste jaren waren we verwend met wat hogere aantallen. De trefkans van dit valkje is mede door zijn gedrag niet al te groot.

De opmars van de Slechtvalk zet gewoon door, deze maal werden 11 ex. geteld in de Hoeksche Waard en ook nog 1 ex. op Tiengemeten. Wie had dat 15 tot 20 jaar geleden durven voorspellen.

Met dank aan de tellers

Arie van der Linden en Janus Verkerk

PROOIEN PLUIZEN

Voor het 13 e seizoen op rij werden voedselgegevens verzameld van de in de Hoeksche Waard voorkomende uilen. Dit jaar werden maar liefst 1600 prooien gedetermineerd, een prestatie van formaat.

Meest opvallend is het vrijwel ontbreken van ons paradepaardje de Noordse woelmuis. Ook de Aardmuis was dit jaar vrijwel afwezig.

Maar de opmars van de Huisspitsmuis lijkt niet te stuiten. Bijna 25% van het totaal is tegenwoordig Huisspitsmuis. In de beginjaren ontbrak deze soort volledig.

Het zijn natuurlijk vooral de Kerkuilen die hierop gespecialiseerd zijn. En het is juist ook de Kerkuil die aan een opmars in de Hoeksche Waard bezig is. Er lijkt een oorzakelijk verband.

In ieder geval boeiend genoeg om dit proces te blijven volgen.

Heel veel dank aan Han en Martin Benard, Rob Burgmans, Merijn en Huub van den Hoogenhof, Joke Boerlage, Dick van Houwelingen en Carla van Brug voor de hulp bij het uitpluizen.

Janus

Verkerk

VERSLAG VERGADERING VOGELWERKGROEP HWL 27 OKTOBER 2005

Aanwezig 34 personen waar onder de gasten Ton en Sander Elseman (Sovon) en Adri van der Heijden.

Mededelingen

- Peter de Barse heeft de invasie van Zwarte mezen gevolgd en zal hier een kort verslag van maken.
- Gerard Ouweneel geeft op 3 november een lezing.
- Ganzenexcursie op 7 januari as.
- Broedseizoen 2005
  - Steenuilen 33 locaties en er komen er nog bij;
  - Ransuilen minimaal 25 paar;
  - Bosuilen slechts 2 paar;
  - IJsvogel minimaal 11 nestlocaties.
  - Blauwe reiger ca. 30 paar waaronder een nieuwe kolonie bij gemaal De Bosschen;
  - Cettiszanger 1
  - De Roodborsttapuit komt vrijwel alleen nog op de zuidrand voor;
  - Steltkluut op Oude land;
  - Wielewaal in het populierenbos bij haven Numansdorp;
  - Kwartel 32 territoria;
  - Porseleinhoen in Oude land;
  - Oeverzwaluw 19 paar in Grote Gat;
  - 2 a 3 Bosuilen als prooi op nesten van Buizerd.

Kerkuilen (Rob Burgmans)

Nabij Intratuin zijn in beslag genomen uilen losgelaten (7 uilen en 1 boomvalk). De uilen hebben daar weken in de buurt gezeten, mede omdat er door omwonenden werd gevoerd. Er is 1 dood exemplaar gevonden.

Dromweg geen broedgeval. Vier jongen geringd nabij de Dromweg, op Tiengemeten 1 adult en 2 jongen geringd.

Er worden steeds meer individuen waargenomen bij kasten.

Huiszwaluwen (Hans Willemsen)

Hans geeft aan dat er een behoorlijke stijging is geweest in 2005. Namelijk 1183 nesten t.o.v. 1083 nesten in 2004. De Oeverzwaluwen zijn sterk in aantal verminderd. Nog slechts 47 nesten. In 2004 waren dit er nog 154.

Dick van Houwelingen meldt dat er in de APL polder een oeverzwaluwwand komt. Ook wordt onderzocht of er t.z.t. op de Esscheplaat een wand kan komen.

Weidevogelbescherming (Dick van Houwelingen)

Dick laat weten dat er een goed contact is met de boeren. Er komen ook steeds meer boeren bij. Het aantal vogelwachters is gelijk gebleven. Er is veel overleg via de mail met de wachters en de boeren. Ook zijn er voor het eerst nieuwsbrieven per mail verstuurd.

In het afgelopen seizoen zijn er 111 nesten gevonden waarvan er 82 zijn uitgekomen. De boeren gaan zelf ook steeds meer nesten omleggen tijdens hun werkzaamheden. De nazorg (pullen) loopt hier goed in vergelijking met andere regio's

Op 23 maart werd het eerste nest van een Kievit gevonden. Op 5 juni het laatste. In twee nesten werden vijf eieren gevonden, in een nest zelfs zeven eieren. Dit is mogelijk het werk van twee vrouwtjes.

Birdwatch en teldag HW (Martin Benard)

Onze teldag valt samen met de Euro birdwatch. Hierdoor konden we goede publiciteit aan deze dag geven.

Er zijn dit keer 110 soorten waargenomen door zeven teams. De waarnemingen geven een goed beeld van soorten die rond die periode aanwezig zijn in de HW.

Martin stelt voor om vanaf de volgende telling van de zeldzamere soorten ook de aantallen te melden.

Gerard Ouweneel stelt voor om de teams samen te stellen uit ervaren en minder ervaren tellers/nieuwkomers. Zo kan er kennisoverdracht plaatsvinden en kunnen we ook mogelijk meer nieuwe leden aantrekken.

Slechtvalken (Janus Verkerk)

Janus geeft een historisch overzicht.

1991 de eerste kast gehangen op de Hellegatsplaten;

1996 overleg met Eneco om een nieuwe kast te hangen aan de zuidkant (142 m hoogte);

2000 houtsnippers in de kast gelegd;

2001 baltsgedrag bij de kast;

2002 waarnemingen bij de kast;

2003 jagend vanuit de kast. Ook melding van paring. Dat jaar ook voor het eerst een hele dag gepost.

2004 de eerste waarneming op 18 januari, de laatste op 7 augustus. Totaal 103 waarnemingen waaronder van paringen.

2005 Op 27 mei melding van een koppie in de kast. Uiteindelijk 2 jongen uitgevlogen. Er zijn 33 prooien gevonden waarvan 32 postduiven.

In Nederland waren er 14 succesvolle broedparen in 2005. Bij de locatie Shell Moerdijk zijn er 5 jongen uitgevlogen. Later is er daar 1 dood jong gevonden, 1 gewonde met kapotte vleugels en 1 van de jongen is waargenomen in het Oude Land door Martin M.

Overzicht telprojecten (Peter de Barse)

Peter de Barse zal het overzicht van alle activiteiten en projecten bijhouden. Indien er nog zaken ontbreken op het overzicht, graag melden bij Peter.

Rondvraag

Genzen: Arie en Leen geven aan dat er in het AD een bericht stond dat er 150.000 ganzen in de zomer overblijven. SOVON heeft een tegenbericht geplaatst dat het om 10% van dit aantal gaat.

Gerard O. merkt op dat het verstandig is om zomertellingen te gaan houden. Dit is aangekaart bij SOVON.

Momenteel is er ca. 700 ha. opvanggebied voor ganzen in de HW.

Martin Mollet vraagt of een vogelweekend Vlieland nog eens georganiseerd wordt.

Joke Boerlage meldt dat Vogelvlucht wat dunner is dit keer. De adressenlijst zal digitaal worden toegestuurd.

MEDEDELINGEN

- De najaarsvergadering zal worden gehouden op donderdag 26 oktober 2006.
- Kopij voor In Vogelvlucht 15 aanleveren voor 1 oktober 2006.

INHOUDSOPGAVE

IV 14		IN VOGELVLUCHT no 14, maart 2006			
IV 14-	1	Redactie	Ten geleide		
IV 14-	1	Ouweneel, G.L.	Appelvinken in de Hoeksche Waard	Melding	Hoeksche Waard Appelvink
IV 14-	1	Huijzers, G.	Steppekiekendief op doortocht door de Hoeksche Waard	Melding	Hoeksche Waard Steppekiekendief
IV 14-	2	Verkerk, J.	Torenvalk slaat Bokje	Melding	Nieuwveen Bokje
IV 14-	2	Verkerk, J.	Slechtvalkpaar eindelijk succesvol	Bericht	Hoeksche Waard Slechtvalk
IV 14-	3	Veld, R. in 't	Nog een rode lijstsoort in de Hoeksche Waard	Melding	Hoeksche Waard Grote Mantelmeeuw
IV 14-	3	Houwelingen, D. van	Weidevogelbescherming 2005 Hoeksche Waard	Verslag	Hoeksche Waard Weidevogels
IV 14-	4	Leeuwenburgh, J.J.	Getrompetter aan de waterkant	Verslag	Lac du Der Kraanvogels
IV 14-	8	Ouweneel, G.L.	Functie Wetlandwacht vacant	Oproep	Hoeksche Waard
IV 14-	9	Ouweneel, G.L.	Boekje over de telpost Breskens	Bericht	Breskens
IV 14-	9	Gessele, F. van	Oproep vogeltijdschriften	Oproep	
IV 14-	11	Benard, M.	Vijfde HWL-vogeldag op za 26 aug. 2006	Oproep	
IV 14-	11	Horst, R. ter, Ouwens, L.	BMP"Groote Gat e.o." 2005 (plotnr. 0148)	Verslag	Groote Gat, H.W. Broedvogels
IV 14-	22	Gessele, F. van	Broedvogelinventarisatie in de noordrand van de Gemeente Oud-Beijerland in 2005	Verslag	Oud-Beijerland Broedvogels
IV 14-	24	Linden, A. van der Verkerk, J.	Roofvogeltelling januari 2006	Verslag	Hoeksche Waard Roofvogels
IV 14-	27	Verkerk, J.	Prooien pluizen	Verslag	Hoeksche Waard Uilen
IV 14-	29	Veelenturf, R.	Verslag vergadering Vogelwerkgroep HWL, 27 oktober 2005	Verslag	
IV 14-	30	Redactie	Mededelingen		

